

7.2. Gaasituru bilansivastutuse ahel

Vastavalt maagaasiseadusele on bilansivastutus igal turuosalisel. Kui turuosaline sõlmib gaasi müüjaga avatud tarne lepingu, on bilansivastutuse kandja turuosalise eest vastav avatud tarnija. Ka kodutarbija eest on bilansivastutuse kandja tema gaasi müüja.

Bilansivastutus tähendab tasakaalu tagamist turuosalisele bilansiperioodiks kokkulepitud gaasikoguse ning bilansiperioodil turuosalisele tegelikult tarnitud gaasikoguse vahel. Siinjuures:

- turuosalisele temaga bilansiperioodiks kokkulepitud gaasikoguse tarnimist nimetatakse määratud tarneks;
- turuosalisele bilansiperioodil mõõteandmete alusel gaasi müümine või eabilansina puudujääva gaasi müümine või ülejääva gaasi ostmine on nimetatud avatud tarneks;
- bilansiperiood on 24-tunnine periood ehk päev, mis algab vööndiaja järgi hommikul kell 7.00 ja lõpeb järgmise päeva hommikul kell 7.00. Arvestama peab kellakeeramist, sh suveajale üleminekul on üleminekupäev 23-tunnine ja talveajale üleminekul päev 25-tunnine.

Turuosalise avatud tarne suurus ning bilansist kõrvalekaldumine tehakse kindlaks bilansi selgitamise protsessina tema avatud tarnija poolt. Avatud tarnija on avatud tarnet osutav süsteemihaldur, gaasi müüja (sh bilansihaldur) või avatud tarne lepingu katkemisel võrguettevõtja nimetatud müüja, kelle võrguga on tarbija gaasipaigaldis ühendatud.

Bilansivastutus gaasisüsteemis tagatakse joonisel 19 toodud ahela ja vastutuste jaotusega järgmiselt:

Turuosaline on füüsiline või juriidiline isik, kes tarnib gaasi võrku või kellele võrgust gaasi tarnitakse.

- Kui turuosaline tarnib gaasi vörku või võrgust läbi süsteemihalduri asjaomaste punktide, peab turuosalisel olema bilansileping süsteemihalduriga olles edaspidi bilansihaldur.
- Kui turuosaline tarnib gaasi kasutamata süsteemihalduri asjaomaseid punkte, peab turuosalisel olema avatud tarne leping mõne avatud tarnijaga.
- Iga gaasi tarbija ja tootja on turuosaline igas oma mõõtepunktis.
- Iga võrguettevõtja ja avatud tarnija on turuosaline juriidilise isikuna (mitte mõõtepunktiti).

Avatud tarnija on gaasi müüja, kes osutab kliendile avatud tarnet.

- Juhul, kui avatud tarnija ei ole ise bilansihaldur, sõlmib ta omakorda avatud tarne lepingu hierarhiliselt kõrgemal oleva avatud tarnijaga/bilansihalduriga.
- Juhul kui tarbijal ja/või tootjal puudub avatud tarne leping, on tema avatud tarnijaks tema mõõtepunkti võrguettevõtja.

Bilansihaldur on turuosaline, kes tarnib gaasi vörku või kellele võrgust gaasi tarnitakse läbi süsteemihalduri asjaomaste punktide ning, kes omab süsteemihalduri ees bilansivastutust ja on selleks sõlminud bilansilepingu süsteemihalduriga.

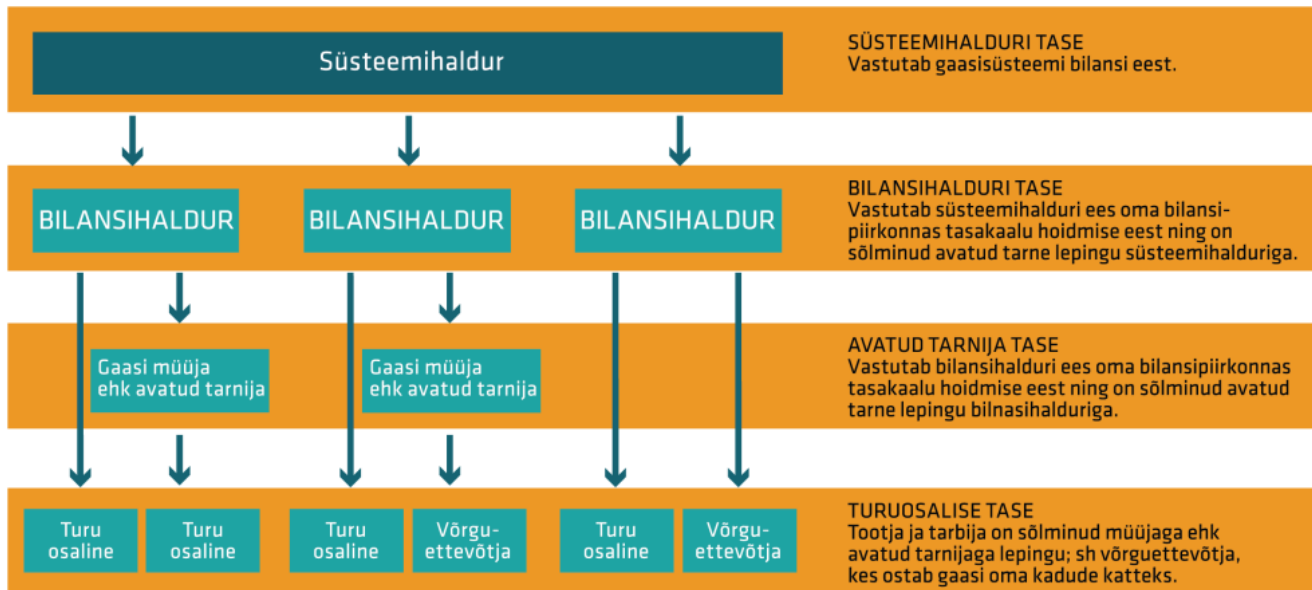
- Ainult bilansihaldur saab teostada piiriülest kaubandust või teostada tehinguid virtuaalses kauplemispunktis.
- Kui piiriülese kaubanduse soovib teostada turuosaline, kes ei ole bilansihaldur, kajastatakse vastav kaubandustarne turuosalise bilansihalduri nominatsioonis.

Võrguettevõtja on gaasi bilansihalduse korralduses kolm olulist rolli:

- Iga võrguettevõtja on turuosaline oma võrgukadudega. Seetõttu peavad kõik võrguettevõtja piirimõõtepunktid kuuluma ühte bilansiportfelli.
 - Juhul kui jaotusvõrguettevõtja on ülekandevõrguga ühendatud rohkem kui ühes liitumispunktis, peavad kõik jaotusvõrguettevõtja mõõtepunktid, kus gaas siseneb teisest võrgust tema vörku, kuuluma samasse bilansiportfelli (vastavaid mõõtepunkte nimetatakse võrguettevõtja piirimõõtepunktideks).
- Võrguettevõtja tegutseb ka gaasi müüjana. Seetõttu peab võrguettevõtja gaasimüügiportfell kuuluma ühe bilansihalduri bilansiportfelli. Kui tarbijal ei ole gaasi müüjat, siis on tema avatud tarnijaks tema võrguettevõtja.
- Iga võrguettevõtja vastutab oma võrgupiirkonna mõõteandmete kogumise ja edastamise eest bilansiselgituse jaoks süsteemihaldurile, avatud

tarnijale/bilansihaldurile ning Andmelattu.

Süsteemihaldur on ülekandevõrgu omanik, kes tagab gaasisüsteemi bilansi, hankides selleks süsteemi vajalikus koguses tasakaalustamisgaasi. Süsteemihaldur selgitab bilansihaldurite eabilansid ning ostab/müüb selle katteks bilansihaldurile bilansigaasi.

Joonis 19 Bilansivastutuse ahel